

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«ЧЕРНІГІВСЬКИЙ КОЛЕГІУМ»
ІМЕНІ Т.Г. ШЕВЧЕНКА

НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ
ІНСТИТУТ ІСТОРІЇ ТА
СОЦІОГУМАНІТАРНИХ
ДИСЦИПЛІН ІМЕНІ
О.М. ЛАЗАРЕВСЬКОГО

КАФЕДРА
ВСЕСВІТНЬОЇ ІСТОРІЇ ТА
МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН

СИЛАБУС
навчальної дисципліни

КОНЦЕПТ ЄВРОПИ: історія ідеї європейської єдності

Освітній ступінь
Галузь знань
Спеціальність
Освітньо-професійна програма
Кількість кредитів
Рік підготовки, семестр
Компонент освітньо-професійної програми
Дні занять
Мова викладання
Консультації

Викладач

Контакти

Доктор філософії
03 Гуманітарні науки
032 «Історія та археологія»
«Історія та археологія»
4
2 рік, 4 семестр
вибірковий
згідно з розкладом
українська
щовівторка 13.05–14.20 (303 кабінет, з
можливістю дистанційної роботи на платформах
ZOOM, Google-Meet та Google-class).
кандидат історичних наук, доцент
Кеда Марина Костянтинівна
E-mail: kedam@meta.ua
Facebook Messenger Marina Keda

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Концепт Європи: історія ідеї європейської єдності» розроблена на основі напрацювань проекту Європейського Союзу програми Erasmus+ напряму Jean Monnet «Навчальний модуль «Концепт Європи: від ідеї до реалізації» (2015-2018), розрахована на здобувачів історичних факультетів вищих навчальних закладів, які навчаються за освітньо-кваліфікаційними програмами підготовки доктора філософії.

Мета дисципліни: простежити еволюцію ідеї європейської єдності, проаналізувати особливості функціонування сучасного Європейського Союзу. Хронологічно дана дисципліна охоплює період від I тис. до нашої ери до початку XXI ст., тематично – усі етапи еволюції ідеї економічного, політичного та соціокультурного об'єднання на теренах Європи. Форма контролю – залік.

ФОРМУВАННЯ ПРОГРАМНИХ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ І РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Очікувані результати навчання (програмні результати навчання, загальні та фахові компетентності), що формуються у процесі вивчення дисципліни у відповідності до освітньої програми:

ЗК 1. Здатність формування системного наукового світогляду, професійної етики та загального культурного кругозору.

ЗК 5. Здатність демонструвати культуру наукового усного і письмового мовлення.

ЗК 6. Здатність до використання сучасних інформаційних та комунікаційних технологій, комп'ютерних засобів та програм для реалізації своєї дослідницької діяльності.

ЗК 7. Здатність працювати в команді з дотриманням етичних зобов'язань, інтегруватися у світове наукове середовище, керуючись принципами академічної доброчесності.

ЗК 9. Здатність до саморозвитку та самовдосконалення.

ФК 1. Здатність до комплексного вивчення та системного розуміння галузі «Гуманітарні науки» (Історія та археологія) за обраним науковим напрямом та освітньою діяльністю.

ФК 5. Здатність до опанування наукової термінології, вільного оперування нею у власній науковій діяльності.

ФК 8. Здатність давати об'єктивну оцінку суспільним, культурним, економічним процесам в Україні у контексті завдань і перспектив євроінтеграції.

ПРН 1. Побудова власного наукового світобачення та дослідницького поля на основі сучасної історичної парадигми, загальнолюдських цінностей, базових принципів функціонування світової наукової спільноти.

ПРН 5. Навички наукового пошуку джерел різного типу, їхнього всебічного аналізу, визначення достовірності, інформативності, унікальності шляхом застосування сучасних методів і засобів дослідження.

ПРН 15. Здатність до невинного саморозвитку на основі сформованого наукового світогляду вченого-дослідника, новатора, просвітника, потреба нових знань, наукової комунікації, навчання упродовж всього життя.

ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ
Структура навчальної дисципліни

Структура навчальної дисципліни

№ з/п	Тема	Кількість годин		
		Аудиторна робота		самостійна робота
		лекції	практичні	
Змістовий модуль I. Становлення концепту «об'єднаної Європи»				
1.	Античні витоки ідеї об'єднаної Європи.	2	2	2
2.	Ідеї об'єднаної Європи за доби Середньовіччя та раннього Нового часу.	2	2	9
3.	Формування ідеї об'єднаної Європи у Новий час	4	2	9
	Загальна кількість	8	6	20
Змістовий модуль II. Концепт Європи як міжнародного союзу				
1.	Інституційно-правові основи Європейського Союзу	2	2	5
2.	Актуальні питання функціонування ЄС	4	2	5
	Загальна кількість			10
Змістовий модуль III. Україна та ЄС: становлення відносин та сфери співробітництва				
1.	Механізм імплементації Угоди про асоціацію	2	2	2
2.	Східне партнерство: сучасний стан та перспективи	2	2	8
3.	Державно-конфесійні відносини: Європейський вимір	2	2	7
	Загальна кількість			12
	Разом	30	20	70

Теми семінарських та практичних занять

Тема 1. Античні витоки ідеї об'єднаної Європи

План:

1. Концепт Європи як синтетичний феномен.
2. Уявлення давніх греків про Європу.
3. Ідея об'єднання Європи у Стародавньому Римі.

Тема 2. Ідеї об'єднаної Європи доби середньовіччя та епохи Відродження (4 години)

План:

1. Всесвітня «Монархія» Данте Аліґ'єрі.
2. Інтеграційний проект Іржі Подебрада.
3. Пацифістські ідеї Еразма Роттердамського.
4. Проект єдиної Європи Емеріка Крюсе.

Тема 3. Формування ідеї об'єднаної Європи у Новий час (4 години)

План:

1. Погляди Шарля де Сен-П'єра та Жан-Жака Руссо щодо перспектив об'єднання Європи.
2. Об'єднання Європи як передумова досягнення «вічного миру» у тлумаченні Іммануїла Канта
3. Погляди Фрідріха Генца щодо можливості об'єднання Європи.
4. Проект союзу Європейських держав Карла Краузе.
5. «Сполучені Штати Європи» Віктора Гюґо.

Тема 4. Інституційно-правові основи Європейського Союзу. *Воркшоп*

Перелік документів:

1. Договір про створення Європейського економічного співтовариства (ЄЕС). (1957 р.).
2. Договір про створення Європейського співтовариства з атомної енергетики (Євратом). (1957 р.).
3. Шенгенська угода. (1985 р.).
4. Єдиний Європейський Акт. (1986 р.).
5. Договір про утворення Європейського Союзу (Маастрихтський договір, 1992 р.).
6. Договір про заснування Європейської Спільноти.
7. Ніццький договір. (2001 р.)
8. Лісабонська угода про внесення змін в Угоду про Європейський Союз й Угоду про заснування Європейської Спільноти (Лісабонська угода, 2007 р.)

Тема 5. Актуальні питання функціонування Європейського Союзу. Робота над проектами в групах.

Теми проєктів:

1. Політико-культурна інтеграція європейців.
2. Єдина європейська валюта: впровадження та функціонування.
3. Шенгенські угоди.
4. Копенгагенські критерії: умова для вступу чи умовність?
5. Хвилі розширення Європейського Союзу.

Тема 6. Механізм імплементації Угоди про асоціацію: створення двосторонніх структур, проведення спільних засідань

План:

1. Угода про асоціацію між Україною та ЄС: механізм імплементації.
2. Створення: Ради асоціації, Парламентського комітету асоціації; Платформи громадянського суспільства. Проведення спільних засідань.
3. Аналіз звітів Урядового офісу щодо імплементації Угоди.
4. Стан імплементації УА: успіхи, перешкоди, очікування.

Тема 7. Східне партнерство: сучасний стан розвитку та перспективи

План:

1. Становлення Східного партнерства як шведсько-польська ініціатива для прискорення євроінтеграційного поступу України. Склад, учасники, завдання проекту та діяльність у 2008–2011 рр.
2. Україна у Східному партнерстві. Діяльність Української платформи ФГС СхП: основні досягнення.
3. Українська криза та Східне партнерство: Третій саміт СхП у Вільнюсі (28-29 листопада 2013); Четвертий саміт СхП у Ризі (21-22 травня 2015). Основні висновки.
4. Перегляд стратегії ЄПС, зокрема Східного партнерства. Пропозиції України.
5. Оновлена зовнішньополітична та безпекова політика ЄС. Стратегічні пріоритети для СхП. Євроінтеграційні перспективи України.

...

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

Основні джерела:

1. **Європейський Союз: від ідеї до імплементації.** Практикум / Упорядники: М.К. Кеда та ін.: Навч.-метод. Посібник. Чернігів : Десна-Поліграф, 2017. 616 с.

Основна література:

1. European Integration: Historical Trajectories, Geopolitical Contexts /Arnason J. P. (editor). Edinburgh University Press, 2019. 304 p.
2. Борко Ю.А. От европейской идеи – к единой Европе. М.: Издательский Дом «Деловая литература», 2003. 464 с.
3. Браницкий А.Г., Каменская Г.В. История европейской интеграции: учебн. пособ. / А.Г.Браницкий, Г.В.Каменская; под общ. ред. О.А.Колобова. М.- Н.Новгород: ИМЭМО РАН, ФМО ННГУ, 2003. 234 с.
4. Віднянський С. В., Мартинов А.Ю. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2011.
5. Віднянський С.В., Мартинов А.Ю. Об'єднана Європа: від мрії до реальності. Історичні нариси про батьків-засновників Європейського Союзу. К., 2009.
6. Європейська інтеграція / уклад. М.Яхтенфукс, Б.Колер-Кох [пер. з нім.]. К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2007. 396 с.
7. Європейський Союз : навч. посіб. / [А. О. Бояр (кер. авт. кол.), Н. П. Карпчук, Н. І. Романюк та ін.] ; за ред. А. О. Бояра, С. В. Федонюка. Київ : ФОП Маслаков, 2020. 600 с.
<https://drive.google.com/file/d/1cC4wyray7yh1OJYxcY1fq0Lwv2GDzw62d/view>
8. Європейський Союз: від ідеї до імплементації. Практикум / Упорядники: М.К. Кеда та ін. Чернігів : Десна-Поліграф, 2017. 616 с.
9. Історія європейської інтеграції від Римської імперії до Європейського Союзу: моногр. / під ред. І.В.Яковюка. К., 2012. 82 с.
10. Кембаев Ж.М. Правовые аспекты эволюции идеи единой Европы / Ж.М.Кембаев // Право и политика. 2011. № 10.
11. Концепт «Європа» : Навчальний посібник / Ващенко А.В., Гаврилов В.М., Дятлов В.О., Казимір В.А., Кеда М.К., Коваленко О.О., Соломенна Т.В. Чернігів: Десна-Поліграф, 2018. 296 с.
12. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський Союз: заснування і етапи становлення : навч. посіб. Київ : Вид. дім «Ін Юре», 2001. 448 с.
13. Копійка В. В., Шинкаренко Т. І. Європейський союз: заснування і етапи становлення. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2001. 448 с.

14. Фонтен П. Європа у 12 уроках. Київ : ТОВ «Август Трейд», 2013. 80 с. URL: http://publications.europa.eu/resource/cellar/b9d2e9c8-c7fe-48bc-b79a-34679ce744bd.0001.02/DOC_1
15. Чубарьян А.О. Европейская идея в истории. Проблемы войны и мира / А.О.Чубарьян. М.: Международные отношения, 1987. 352 с.
16. Шабо Ф. Історія ідеї Європи. К.: Либідь, 2020. 352 с.

Інформаційні/електронні ресурси

Українська Асоціація Викладачів і Дослідників Європейської Інтеграції //

<https://www.facebook.com/ukrainian.association.european.integration>

Українська асоціація європейських студій (УАЕС) //

<https://www.facebook.com/groups/UESA1/permalink/2882516682019331>

Official website of the European Union / European Union. URL: https://europa.eu/european-union/index_en

European Union. Resources for teachers / European Union. URL: https://europa.eu/european-union/documents-publications/teachers_en

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Здобувач має право:

- вільно висловлювати свої думки усно або письмово, аргументуючи їх знаннями провідних засад освітнього менеджменту, економіки, права тощо;
- вносити пропозиції щодо формування та реалізації власної освітньої траєкторії; активізації власної самостійної пізнавальної діяльності, форм і методів проведення аудиторних занять;
- відпрацьовувати пропущені заняття в установленому порядку; для здобувачів денного відділення дозволяється без санкцій пропустити не більше 2-х занять без поважної причини.
- отримати індивідуальні консультації у викладача.

Здобувач зобов'язаний:

- відвідувати заняття всіх видів відповідно до встановленого дирекцією розкладу, запізнення на заняття допускається тільки з поважних причин;
- брати активну участь у роботі під час аудиторних занять, дотримуватися правил етичної поведінки, поважати думки та права інших студентів і викладача;
- виконати самостійну (контрольну) роботу, підготовка якої є обов'язковою умовою допуску до заліку. здобувач, який не подав контрольну роботу, до заліку не допускається.
- набрати під час вивчення навчальної дисципліни мінімум 60 балів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Пропущені з поважної причини заняття дозволяється відпрацьовувати впродовж **двох тижнів** після завершення дії поважної причини і при наявності документа-підстави (довідки, розпорядження про індивідуальних графік відвідування тощо).

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі керуються нормами «Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти в національному університеті «Чернігівський колегіум» імені Т.Г.Шевченка» (Наказ Ректора № 383 від 27.12.2019 р. зі змінами і доповненнями від 23.12.2020 (<https://drive.google.com/file/d/1YOj2QK3xW-03evO8Tkg1o3ZKUAbBL-VH/view>)). У процесі навчання та при підготовці контрольної роботи заявляються забороняються плагіат, фабрикація та фальсифікація результатів, списування, хабарництво.

Політика щодо викладання. Викладання навчальної дисципліни відбувається на засадах студентоцентризму, антропоцентризму, гуманізму, поваги до соціокультурного плюралізму.

Розподіл балів (денне відділення)

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	13	2	до 26
Робота на семінарському/практичному занятті	10	5	до 50
Самостійна робота (індивідуальні завдання, підготовка доповідей на конференції та круглі столи, статей, наукова робота, творчі завдання, участь в олімпіаді, проходження курсів на платформах Prjmetheus, Coursera та ін. за погодженням з викладачем)	1	10	до 10
Залік	1	25	до 25
Усього:			до 100

Розподіл балів (заочне відділення)

Види контролю	Кількість	Бали	Загальна кількість балів
Робота на лекційному занятті	6	4	до 24
Робота на практичному занятті	4	10	до 40
Самостійна робота: Підготовка контрольної роботи ¹	1	20	до 20
Індивідуальні завдання, підготовка доповідей на конференції та круглі столи, статей, наукова робота, творчі завдання, участь в олімпіаді, проходження курсів на платформах Prjmetheus, Coursera та ін. за погодженням з викладачем	1	10	до 10
Залік	1	25	до 25
Усього:			до 100

¹ Підготовка контрольної роботи є обов'язковою умовою допуску до заліку. Здобувач, який не подав завчасно контрольну роботу, до заліку не допускається.

ПРО ВИКЛАДАЧА

кандидат історичних наук, доцент кафедри
всесвітньої історії та міжнародних відносин
Кеда Марина Костянтинівна

Досвід роботи в міжнародних проєктах, дотичних до тематики дисципліни:

2019 – дотепер – керівник (chairholder) проєкту ЄС програми Еразмус+ на пряму Жан Моне «Культурний вимір Європи» № 611810-EPP-1-2019-1-UA-EPPJMO-CHAIR <https://nuchkerasmus.wixsite.com/culde/our-team>

2018–2019 – менеджер проєкту ЄС програми Територіального співробітництва країн Східного партнерства (ЕaPTC) № 83265672 «Від малих місцевих музейних форм до широкого транскордонного культурного співробітництва» <http://dnieprparom.net/>

2016–2017 – менеджер (з 2017р. – керівник) проєкту Міжнародного фонду «Відродження» «Ромські студії в ЧНПУ» <https://www.facebook.com/ChernihivRomaniStudies/?fref=ts>

2015–2018 – керівник проєкту ЄС програми Еразмус+ на пряму Жан Моне «Концепт Європи: від ідеї до реалізації» <https://www.facebook.com/groups/concept.of.europe/?fref=ts>

Основні публікації з тематики дисципліни (в хронологічному порядку):

1. Кеда М.К. Ідеї об'єднаної Європи за доби середньовіччя та епохи Відродження. *Європейський Союз: від ідеї до імплементації.* / Упорядники: М.К. Кеда та ін. Навч.-метод. посібник. – Чернігів : Десна-Поліграф, 2017. С. 43–97.
2. Кеда М.К. Євроінтеграційні змагання у XV ст. *Вісник ЧНПУ.* Вип. 145. 2017. № 12. С. 23–29.
3. Європейський Союз: від ідеї до імплементації. Практикум / Упорядники: М.К. Кеда та ін.: Навч.-метод. посібник. Чернігів : Десна-Поліграф, 2017. 616 с.
4. Кеда М.К. Середньовічні сценарії об'єднання Європи: Respublica Christianorum vs Imperium Romanum. *Концепт «Європа» : Навчальний посібник* / Ващенко А.В., Гаврилов В.М., Дятлов В.О., Казимір В.А., Кеда М.К., Соломенна Т.В. Чернігів: Десна-Поліграф, 2018. С. 23–59.
5. Кеда М.К., Соломенна Т.В. Перспективи ЄС очима Ж.К.- Юнкера С. 106-114 / Європейські інтеграційні процеси у ХХІ столітті: ключові тенденції, основні виклики та нові можливості: Український Щорічник з Європейських Інтеграційних Студій. Луцьк, терен, 2018. С.106-114.